

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-05

Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Rešava: Pretresni panel I

sudija Mapi Felt-Folja, predsedavajući sudija

sudija Roland Dekers

sudija Žilber Biti, sudija izvestilac

sudija Vladimir Mikula, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 20. maj 2021.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

Odluka o imenovanju jednog ili više veštaka

Specijalizovani tužilac

Džek Smit

Branilac optuženog

Julijus von Bone

Sekretarijat

načelnik Službe za učešće žrtava

Zastupnik žrtava

Ani Pjus

PRETRESNI PANEL I (u daljem tekstu: panel),¹ na osnovu člana 22(9) Zakona o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 167 Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik), donosi sledeću odluku.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 19. juna 2020, Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) podnelo je potvrđenu optužnicu.²
2. Tužilaštvo u ovom predmetu iznosi da je Saljih Mustafa, zajedno sa drugim pripadnicima Oslobođilačke vojske Kosova (OVK), izvršio ratne zločine nad licima koja su lišili slobode i optužili da su saradivala sa srpskim vlastima i/ili da nisu podržavala OVK.³
3. Dana 30. aprila 2021, sudija za prethodni postupak je doneo drugu odluku o učešću žrtava kojom je petoroma žrtvama odobrio učešće u ovom postupku i naložio sekretaru da do petka, 7. maja 2021, odredi zastupnika za žrtve koje će činiti grupu 1.⁴

---

¹ KSC-BC-2020-05, F00114, predsednik, *Odluka o raspoređivanju sudija u pretresni panel I*, 5. maj 2021, javno.

² KSC-BC-2020-05, F00011/A02, specijalizovani tužilac, *Optužnica*, 19. jun 2020, poverljivo. Javna redigovana verzija potvrđene optužnice zavedena je 28. septembra 2020 (KSC-BC-2020-05, F00019/A01, specijalizovani tužilac, *Javna redigovana verzija optužnice* (u daljem tekstu: javna redigovana verzija potvrđene optužnice), 28. septembar 2020, javno).

³ Javna redigovana verzija potvrđene optužnice, stav 29.

⁴ KSC-BC-2020-05, F00105/RED, sudija za prethodni postupak, *Javna redigovana verzija druge odluke o učešću žrtava*, 30. april 2021, javno.

II. MERODAVNO PRAVO

4. U prvoj rečenica člana 22(3) Zakona predviđeno je da u krivičnom postupku pred Specijalizovanim većima žrtve imaju lični interes i pravo da budu obavestene, da im se prizna status i da dobiju reparacije.

5. Član 22(9) Zakona i pravilo 167 Pravilnika daju mogućnost pretresnom panelu da po potrebi upute žrtve na parnični postupak pred drugim sudovima na Kosovu.

6. U članu 54 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) stoji da: "Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno."

7. U članu 22 Ustava stoji da ljudska prava i osnovne slobode, utvrđene na osnovu, između ostalog, Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: Evropska konvencija), Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u daljem tekstu: Međunarodni pakt) i Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (u daljem tekstu: Konvencija o sprečavanju mučenja) garantovane su Ustavom, direktno se primenjuju u Republici Kosovo i imaju primat, u slučaju sukoba zakona, u odnosu na zakonske odredbe i druge akte javnih institucija.

8. Na osnovu Evropske konvencije i Međunarodnog pakta, svako ima pravo na pristup sudu i delotvornu pravnu zaštitu (članovi 6(1) i 13 Evropske konvencije i 283) i 14(1) Međunarodnog pakta). U članu 14 Konvencije o sprečavanju mučenja stoji da „[s]vaka država članica, u svom pravnom sistemu, garantuje žrtvi neke radnje mučenja pravo dobijanja naknade i pravednog i odgovarajućeg obeštećenja, uključujući sredstva potrebna za njegovu što potpuniju rehabilitaciju. U slučaju smrti žrtve radnje mučenja imaoci prava na izdržavanje polažu pravo na obeštećenje.“

III. ANALIZA

9. Kad je reč o sudskom postupku pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Specijalizovana veća), panel pravi razliku između krivičnog postupka *stricto sensu*, koji se odnosi na ocenu optužbi iznetih protiv optuženog u potvrđenoj optužnici, i postupka o reparacijama na kraju koga se donosi nalog o reparaciji, shodno članovima 22(8) i 44(6) Zakona.

A. KADA SE VODI POSTUPAK O REPARACIJAMA NA OSNOVU NORMATIVNOG OKVIRA SPECIJALIZOVANIH VEĆA

10. Prema članu 22(7) Zakona, pretresni panel u svojoj presudi, bilo na zahtev ili po sopstvenom nađenju u izuzetnim okolnostima, može da uvrsti i odluku o obimu i visini štete, gubitka ili oštećenja žrtava ili u vezi sa žrtvama, i dužan je da navede načela po kojima postupa. Međutim, ako bi se takvom odlukom neopravdano produžio krivični postupak, pretresni panel može svoju odluku da ograniči na identitet žrtava krivičnih dela utvrđenih u presudi. Po mišljenju panela, ovom odredbom se jasno predviđa da u slučaju da se pretresni panel opredeli da donese odluku o šteti, gubitku ili oštećenju žrtava i utvrđivanju principa za donošenje odluke o reparacijama za te žrtve, takva odluka mora biti sastavni deo presude predviđene članom 43 Zakona.

11. Osim toga, prema članu 22(8) Zakona, u slučaju da pretresni panel ili panel Apelacionog suda Specijalizovanih veća donese presudu kojom se optuženi oglašava krivim za neko krivično delo, panel može da odredi konkretne odgovarajuće reparacije, te da neposredno naloži optuženom da ih isplati žrtvama ili u odnosu na žrtve, kolektivno ili pojedinačno. Shodno tome, prema članu 44(6) Zakona, Specijalizovana veća mogu, osim izricanja kazne zatvora, da nalože isključivo osuđenom licu da izvrši povraćaj imovine ili plati naknadu žrtvi ili žrtvama

kolektivno, ili mogu da nalože zaplenu imovine, dobiti i bilo kojih sredstava koja su korišćena za izvršenje krivičnog dela ili potiču od izvršenja krivičnog dela i njihov povraćaj zakonitom vlasniku ili prodaju i raspodelu između žrtava shodno članu 22 („nalog o reparacijama“). Zakonom nije predviđeno da se nakon izricanja presude o kazni vodi dalji postupak pred pretresnim panelom. Prema članu 46(9), Apelacioni sud može takođe da razmatra žalbe zastupnika žrtava na presudu pretresnog panela, ali samo u pogledu odluke panela o statusu žrtava ili naloga o reparacijama. Tokom žalbenog postupka, žrtve koje učestvuju kao oštećene strane zastupa kolektivno, kao jednu grupu, zastupnik žrtava koga je odredio Sekretarijat. Po mišljenju panela, te odredbe jasno pokazuju da i eventualni nalog o reparacijama mora biti sastavni deo presude koju donosi panel.

12. Kad je reč o postupku o reparacijama, članom 22(3) Zakona predviđeno je da Pravilnik o postupku i dokazima Specijalizovanih veća sadrži odredbe o razumnim reparacijama žrtava od strane optuženog koji je priznao krivicu ili koji je oglašen krivim za krivično delo ili krivična dela koja su neposredno uzrokovala nepravdu žrtvama. S tim u vezi, pravilo 168 Pravilnika samo predviđa da ukoliko panel osuđenom licu izda nalog u skladu s članom 22(8) Zakona, na zahtev zastupnika žrtava, osuđenog lica ili *proprio motu*, panel može da angažuje stručnjake radi pomoći u utvrđivanju obima štete nanete žrtvama ili u odnosu na žrtve, kao i radi iznošenja predloga o odgovarajućim pojedinačnim ili kolektivnim reparacijama od strane osuđenog. Panel može da pozove zastupnika žrtava i osuđenog da iznesu svoje stavove o izveštaju stručnjaka. Ovim pravilom se, međutim, ne određuje rok za imenovanje tih veštaka, dostavljanje izveštaja, iznošenje eventualnih stavova zastupnika žrtava i osuđenog lica, ili za donošenje odluke panela po okončanju tog postupka. Iako se u pravilu govori o stavovima „osuđenog lica“, čime se sugeriše da se oni iznose nakon donošenja osuđujuće presude, njime se ne predviđa nikakav

dodatni postupak nakon izricanja osuđujuće presude ili kazne za potrebe utvrđivanje reparacija žrtvama.

13. To dodatno potvrđuju i druge odredbe Pravilnika. Prema pravilu 159(5) Pravilnika, ukoliko optuženog proglasi krivim za krivično delo, panel može da izdaje naloge u skladu sa članovima 22(8) do (11) i 44(6) Zakona. Prema pravilu 173(2) Pravilnika, zastupnik žrtava može da podnese žalbu na presudu pretresnog panela uz ograničenja predviđena članom 46(9) Zakona. U pravilu 176(2) Pravilnika govori se samo o „prvostepenoj presudi“ ili „presudi o kazni“. Nigde u Pravilniku nije predviđen poseban postupak za donošenje zasebnog naloga o reparacijama.

14. S obzirom na gore navedene odredbe, panel smatra da je jedini mogući zaključak da nalog o reparacijama mora da se izda zajedno sa prvostepenom presudom (u slučaju osuđujuće presude) ili najkasnije kad i presuda o kazni, u slučaju da je optuženi oglašen krivim ali kazna nije izrečena u trenutku donošenja prvostepene presude.

15. Panel je stoga u obavezi, u slučaju da zaključi da nije primereno upućivanje na parnični postupak pred nacionalnim sudovima na Kosovu, da istovremeno vodi krivični postupak i postupak o reparacijama.

B. STRANKE U POSTUPKU O REPARACIJAMA PRED SPECIJALIZOVANIM VEĆIMA

16. Pravilo 2(1) Pravilnika predviđa da „[o]sim ukoliko iz konteksta ne proizlazi drugačije“, izraz „strana u postupku“ odnosi se na „specijalizovanog tužioca ili odbranu“. U članu 22 Zakona ne pominju se „strane u postupku“ ili specijalizovani tužilac/tužilaštvo. Kad je reč o onima koji mogu da podnose predstavke u postupku o reparacijama, u članu 22(11) Zakona navode se „optužen[i], žrtv[e] i drug[a] zainteresovan[a] lica ili zainteresovan[e] držav[e]“. Isto tako, pravilom 168 Pravilnika, koje se odnosi na eventualni nalog o reparacijama izrečen osuđenom licu, predviđeno

je da samo osuđeno lice i zastupnik žrtava iznose svoje stavove. Prema tome, Zakonom ili Pravilnikom ne predviđeno da specijalizovani tužilac bude strana u takvom postupku. Panel napominje da se žrtve navode i u članu 22(11) Zakona i u pravilu 168 Pravilnika. Osim toga, u članu 46(9) Zakona i pravilu 173(2) Pravilnika predviđa se da zastupnik žrtava može da uloži žalbu na presudu pretresnog panela u pogledu naloga o reparacijama. Iz gore navedenog jasno proizlazi da žrtve moraju da se smatraju stranom u postupku o reparacijama.

17. S obzirom na gore navedene odredbe, panel smatra da je jedini mogući zaključak, kad je reč o postupku o reparacijama, da su strane u postupku odbrana i žrtve koje zastupa zastupnik žrtava.

C. POTREBA DA SE OSIGURA EFIKASNA SUDSKA ZAŠTITA U POGLEDU REPARACIJA ŽRTVAMA

18. Panel napominje da se u članu 22(9) Zakona ne utvrđuju kriterijumi za odlučivanje o okolnostima u kojima je primereno uputiti žrtve na parnični postupak pred drugim sudovima na Kosovu ili, alternativno, prema članu 22(8) Zakona, „[u] slučaju da pretresni panel ili panel Apelacionog suda Specijalizovanih veća donese presudu kojom se optuženi oglašava krivim za krivično delo“, „odredi[ti] konkretnu odgovarajuću naknadu, te [...] neposredno naloži[ti] optuženom da se ona isplati žrtvama ili u odnosu na žrtve, kolektivno ili pojedinačno“.

19. Panel smatra da ne bi bilo primereno, kao što se navodi u članu 22(9) Zakona, uputiti žrtve na parnični postupak pred drugim sudovima na Kosovu, a da prethodno nije utvrđeno da li će žrtve imati delotvornu sudsku zaštitu u pogledu njihovih zahteva za naknadu štete u skladu s merodavnim pravnim izvorima navedenim u drugom delu ove odluke.

20. Panel smatra da je potrebno da veštak podnese izveštaj u kome će razjasniti da li nacionalni sudovi na Kosovu pružaju realnu mogućnost žrtvama krivičnih dela navedenih u stavu 2 ove odluke da ostvare svoje pravo na reparacije i, ako nacionalni

sudovi na Kosovu izdaju rešenje o reparacijama, da li će to rešenje biti izvršeno. U zavisnosti od ishoda veštačenja, panel će odlučiti kako da vodi postupak o reparacijama u ovom predmetu koji, kao što je gore izloženo, može da se odrazi na tok celokupnog suđenja. Stoga je hitno potrebno da panel dobije izveštaj veštaka kako bi ekspeditivno organizovao dati postupak i blagovremeno primio predstavke o kojima je reč u članu 22(11) Zakona.

21. Panel napominje da je Služba za učešće žrtava, na osnovu pravila 23(5) Pravilnika, organ Sekretarijata koji je zadužen za rukovođenje sistemom za učešće žrtava predviđenim članom 22 Zakona a koji se odnosi na prava žrtava koje učestvuju u postupku i na reparacije.

22. Panel stoga nalaže Službi za učešće žrtava da do petka, 4. juna 2021, podnese spisak tri relevantna veštaka, sa prikazom njihovih kvalifikacija, koji bi mogli da pripreme takav izveštaj za potrebe panela. Ti veštaci treba da poseduju temeljno znanje i/ili solidno iskustvo o funkcionisanju pravosudnog sistema Kosova u pogledu zahteva za naknadu štete koje su podnosile žrtve ratnih zločina u predmetima poput ovog.

23. Odbrana i zastupnik žrtava imaće mogućnost da u roku od deset (10) dana nakon dostavljanja podneska Službe za učešće žrtava iznesu svoje stavove u vezi sa dostavljenim spiskom veštaka i predlože pitanja koja veštak ili veštaci koje panel bude izabrao treba da razmotre u svom izveštaju. Panel će potom izdati uputstva izabranom veštaku ili veštacima.

IV. DISPOZITIV

24. Iz gore navedenih razloga, panel:

- a. **NALAŽE** Službi za učešće žrtava da do **petka, 4. juna 2021.** podnese spisak tri relevantna veštaka koji su u mogućnosti da u kratkom roku pripreme izveštaj o kom je reč u stavovima 20 i 23 ove odluke;
- b. **NALAŽE** odbrani i zastupniku žrtava da svoje eventualne stavove iznesu u roku od deset (10) dana nakon što Služba za učešće žrtava dostavi podnesak, u skladu sa stavom 23 ove odluke.

/potpis na originalu/

sudija Mapi Felt-Folja,
predsedavajući sudija

/potpis na originalu/

sudija Žilber Biti

/potpis na originalu/

sudija Roland Dekers

Četvrtak, 20. maj 2021.
U Hagu, Holandija